

Raadsinformatiebrief

Aan : De leden van de Raad

van : N. Saes

cc :

datum : 6 maart 2025

Kenmerk : RIV-25-00930

onderwerp : Tijdelijke gemeente opvang vluchtelingen

Kennisnemen van:

Besluit college van B&W voor het oprichten van een tijdelijke opvang (noodopvang) voor 150 mensen (160 bedden) voor de periode van 24 maart 2025 tot 31 oktober 2025, onder de voorwaarde dat de volledige kosten die de gemeente daarvoor maakt worden vergoed worden door het Rijk op de locatie nabij de Randweg West/Florastraat te Nederweert, kadastraal bekend als gemeente Nederweert sectie X, nummer 522 te Nederweert, Met dien verstande dat de tijdelijke gemeentelijke opvanglocatie op 1 april 2025 opent en op 1 oktober 2025 sluit;

Inleiding

Het COA kampt nog steeds met een te grote bezetting in de AZC's in o.a. Ter Apel en Budel als gevolg van de instroom van asielzoekers. Er is op korte termijn dringend behoefte aan opvanglocaties waar asielzoekers naar kunnen doorstromen. Vanuit de Rijksoverheid is daarom meermaals de dringende oproep gedaan om op korte termijn extra opvangplekken te realiseren. Daarnaast is de spreidingswet nog steeds onverkort van kracht. De Spreidingswet beoogt, door een evenwichtige spreiding van opvanglocaties, rust en stabiliteit te brengen in de asielopvang. De opgave voor Midden-Limburg, conform spreidingswet, is het opvangen van 1324 asielzoekers. Tot op heden heeft de regio midden-Limburg 1120 asiel-opvangplekken gerealiseerd verspreid over drie gemeenten, namelijk Leudal, Roermond en Echt-Susteren.

In de provincie Noord-Brabant is een opvang van een groep vluchtelingen georganiseerd via het opvangen gedurende een periode van 6 maanden in een tijdelijke gemeentelijke (crisis)noodopvang. Vervolgens gaat deze groep in de opvang over naar een andere gemeente. Tot op heden heeft zich dit achtereenvolgend drie keer herhaalt in Brabantse gemeenten. Beoogd was dat deze groep zou worden opgevangen in de gemeente Deurne, vanwege omstandigheden is dit op het laatste moment niet door kunnen gaan. Vanuit die omstandigheid vanuit de burgemeester van de gemeente Heeze-Leende medio februari 2025 de vraag gesteld of Nederweert de volgende plek zou kunnen zijn in deze opvang, zodat de groep intact zou kunnen blijven.

In deze korte tijdspanne is deze vraag in het college van B&W besproken. Daarbij zijn alle vragen en scenario's doorgenomen. De burgemeester en wethouder Meessen hebben in tussenliggende periode diverse bestuurlijke gesprekken gevoerd met gemeenten die ervaring hebben met deze vorm van opvang. Daarnaast is op 27 februari 2025 in Heeze-Leende bestuurlijk en ambtelijk overleg gevoerd en is ter plekke de locatie in Heeze bekeken. Vanwege de spreidingswet is in een eerder stadium reeds in kaart gebracht wat mogelijke opvanglocaties zouden kunnen zijn, vanuit die inventarisatie waren reeds locaties in beeld. Na instemming van het college is door de tussenpartij onderhandelingen gevoerd met betreffende grondeigenaar, na akkoord is ook gesproken met de pachter. Ook is op 27 februari het seniorenconvent (fractievoorzitters van alle politieke partijen) geïnformeerd over het voornemen van het college.

Bestuurlijke inspanning en afwegingen

In de hele korte tijd die beschikbaar is, zijn een aantal mogelijke locaties bekeken en is overleg gevoerd met de eigenaren/pachters van deze gronden. Ondanks alle inspanningen met adequate vergoedingen of compensatie, is het niet gelukt hier een afspraak over te maken. Uiteindelijk, na het mislukken van diverse pogingen met grondeigenaren heeft het college van B&W op donderdag 6 maart 2025 overleg gevoerd over het vervolg. Er lagen toen twee scenario's op tafel:

1. Stoppen met de poging om de opvang te organiseren en dit de gemeente Heeze-Leende en het COA laten weten. Wetend dat dan de betreffende groep wederom de volledige verantwoordelijkheid wordt van het COA. De groep zal dan verdeeld moeten worden over diverse opvangplekken. Hiermee zou de bestaande structuur en de integrale aanpak van de groep asielzoekers verdwijnen.
2. Het bezien of gemeentelijke gronden beschikbaar zijn voor de opvang. Bij deze optie is het besef dat de gemeente Nederweert bijna geen gronden in bezit heeft. Dat is ook de reden geweest dat niet in eerste instantie naar eigen gronden is gekeken.

Het college van B&W heeft op 6 maart 2025 unaniem gekozen voor optie 2, wat met dit voorstel wordt bekrachtigd

De enige grondpositie die de gemeente heeft en die voldoet aan de benodigde omvang van het perceel is gelegen tussen Randweg West en Florastraat (het evenemententerrein). Op dit perceel zou ongeveer een derde deel beschikbaar gemaakt kunnen worden voor opvang. Het gaat hierbij om de tijdelijke opvang van asielzoekers voor maximaal 26 weken (exclusief de periode van op- en afbouw van de tijdelijke gebouwen). Er zullen maximaal 150 asielzoekers worden opgevangen. Er worden 38 woonunits met 160 bedden, sanitaire voorzieningen en een algemene ruimte voor catering en als recreatieve voorziening gerealiseerd. De opvang zal worden gesitueerd aansluitend aan de carpoolplek en tevens worden ontsloten via de carpoolplek. De locatie wordt zo goed mogelijk ruimtelijk ingepast. Tenslotte heeft het college van B&W de gemeenteraad in een besloten bijeenkomst op donderdagavond 6 maart 2025 geïnformeerd over het voornemen van het college om opvang te organiseren op de locatie "evenemententerrein". Aangegeven is dat het college formeel op 11 maart 2025 hier een besluit over neemt.

Het is bekend dat de opvang van asielzoekers op deze locatie in beginsel strijdig is met de ter plaatse geldende beheersgebied van de 'Paraplubeheersverordening Kernen' die de regels en verbeelding van de beheersverordening beheersverordening Nederweert, Budschop, Eind en en Ospeldijk en Pannenberg-Oost van toepassing verklaard met inachtneming van het bepaalde in de paraplubeheersverordening. De paraplubeheersverordening maakt deel uit van het tijdelijk deel van het omgevingsplan. Ter plaatse zijn de gronden aangewezen voor 'Groen' en 'Waarde-Archeologie 2 (hoog)'. Het oprichten van een TGO valt in beginsel dus buiten de toegestane activiteiten. Er zijn twee mogelijkheden om de opvanglocatie binnen de wettelijke kaders te realiseren. De gebruikelijke manier is het aanvragen van een tijdelijke omgevingsvergunning. Gelet op de korte termijn waarbinnen de opvanglocatie moet worden gerealiseerd, is het niet mogelijk om voorafgaand aan de opbouw en ingebruikname dit traject in zijn geheel te doorlopen. De aanvraagprocedure voor een dergelijke vergunning neemt na het voorbereiden van de aanvraag in een reguliere procedure 14 weken in beslag. In Nederweert is er echter op 21 december 2021 door de gemeenteraad voor gekozen dat dergelijke vergunningen via BOPA procedure, vanwege adviesrecht gemeenteraad, via de uitgebreide procedure dienen te verlopen. Los van dat de opvang hierdoor niet gerealiseerd zou kunnen worden, zou dit niet in verhouding staan ten opzichte van de duur van de tijdelijke opvang.

De hoge noodzaak maakt het uitlegbaar om als start een andere mogelijkheid te gebruiken. Dat betreft het tijdelijk gedogen van het afwijken van het omgevingsplan. Het belang van de opvang van vluchtelingen weegt in dit geval zwaarder dan het belang van handhaving van de regels die volgen uit het omgevingsplan ter plaatse. Er zijn bijzondere omstandigheden om af te wijken van de beginselplicht tot handhaving en dus om af te zien van optreden. Het gaat immers om een situatie die beperkt is in tijd en omvang waarbij het maatschappelijk belang zwaar weegt.

Vanwege de duur van de opvang is het niet reëel een omgevingsvergunning aan te vragen. Hier ziet het college van BenW dan ook van af.

Beoogd effect

Het bieden van humane opvang voor vluchtelingen in de gemeente Nederweert voor de periode van maximaal 6 maanden.

Argumenten

1. Het nemen van de maatschappelijke verantwoordelijkheid.

Het college van B&W wil graag haar verantwoordelijkheid nemen, zeker ook vanuit humanitaire gronden en het maatschappelijk belang. In beginsel heeft het COA de taak om de opvang van vluchtelingen te verzorgen. De instroom van vluchtelingen en de lange procedures leiden echter tot een tekort aan opvangplaatsen, met schrijnende situaties tot gevolg. Dit is een situatie die het COA niet kan oplossen. Door in te gaan op het beroep dat door het Rijk wordt gedaan en hiervoor de nodige inspanning te leveren, draagt Nederweert bij aan een urgente maatschappelijke opgave

2. Bijdragen aan een urgente maatschappelijke opgave

In beginsel heeft het COA de taak om de opvang van vluchtelingen te verzorgen. De instroom van vluchtelingen en de lange procedures leiden echter tot een tekort aan opvangplaatsen, met schrijnende situaties tot gevolg. Dit is een situatie die het COA niet kan oplossen. Door in te gaan op het beroep dat door het Rijk wordt gedaan en hiervoor de nodige inspanning te leveren, draagt Nederweert bij aan een urgente maatschappelijke opgave.

3. Snelle oprichting TGO mogelijk

In de gemeente Nederweert is een perceel beschikbaar waar op korte termijn voor 26 weken een TGO te realiseren is. Het terrein is in eigendom van de gemeente. Omdat de locatie ons eigendom is hoeven we geen grond of vastgoed te verwerven en geen afspraken te maken over huur of pacht. Dit levert flinke tijdswinst op. Voor het oprichten van de TGO wordt een externe partij ingeschakeld die nagenoeg alles uit handen neemt, zowel voor de oprichting als tijdens de opvangperiode. Daarnaast kunnen we voortbouwen op de ervaring die in de gemeente Heeze-Leende is opgedaan; de intentie is om de opvang voort te zetten zoals deze daar was georganiseerd.

4. Deze locatie biedt ruimte om met woonunits een humane opvanglocatie te creëren

Door het gebruik van woonunits kunnen we mensen op een humane wijze opvangen, waarbij de privacy is gewaarborgd. Sanitair en een keuken deelt men met diverse bewoners. Met de inzet van woonunits richten we de opvang in als een klein woonerf. Dit betekent dat we in enige vorm gemeenschappelijke ruimtes voor ontmoeting en eventueel onderwijs realiseren en dat bewoners per gezin of in groepjes van 4 beschikking hebben over een eigen woonunit die soberder is vergeleken met de opvang in een regulier AZC.

5. Met een gepast programma op de opvanglocatie zorgen we voor een zinvolle dagbesteding

Zinvolle dagbesteding is noodzakelijk om verveling en overlast te voorkomen. Om die reden bieden wij de bewoners de gelegenheid op huiselijk leven (zelf koken, kleding wassen). Kinderen wordt scholing geboden en alle bewoners kunnen deelnemen aan dagbesteding in de vorm van activiteiten op de locatie, bijvoorbeeld in de vorm van sport, spel of educatie. Dit is deels afhankelijk van de inzet van vrijwilligers. We betrekken inwoners en verenigingen daarom actief bij de opzet van deze activiteiten. Het onderling contact dat hierdoor ontstaat zorgt ook voor wederzijds begrip tussen de bewoners van de crisisnoodopvanglocatie en de omgeving.

6. We nemen de omgeving zo goed mogelijk mee in realisatie en exploitatie van de opvang

We realiseren ons dat er mogelijke weerstand is bij de crisisnoodopvang. Door transparant te zijn en actief in gesprek te gaan met omwonenden willen we gezamenlijk kijken hoe we de opvang zo goed mogelijk in de buurt in kunnen passen. Daarom krijgen omwonende direct een bewonersbrief gestuurd en wordt een inwonersavond gehouden. Daarnaast zal er voor opening een open dag zijn. De signalen die we naar aanleiding hiervan krijgen nemen we zoveel mogelijk mee in de verdere uitvoering van de opvang. De komende periode blijven we steeds in gesprek met de omgeving.

7. De komst van de opvanglocatie vraagt flexibiliteit van de omgeving

Het perceel waar de TGO gerealiseerd zal worden ligt aan de westkant van Nederweert. Dit perceel (het evenemententerrein) is ruim genoeg om de opvang te realiseren. Ongeveer een derde deel van het perceel wordt ingericht voor de opvang. De locatie ligt weliswaar dicht tegen de

woonbebouwing aan, maar vanwege de ervaringen opgedaan bij de andere gemeenten en de beperkte duur van de opvang is er geen sprake van een ernstige aantasting van het woon- en leefklimaat. Bovendien zorgt de externe partij en COA voor alle mogelijke vormen van toezicht en begeleiding van de doelgroep. Op het terrein zelf zal een beveiliging aanwezig zijn en zijn er ook toezichthouders. Met betrekking tot de leefbaarheid en veiligheid in de omgeving van de TGO worden in het veiligheids- en omgevingsplan (operationele) afspraken gemaakt tussen o.a. de gemeente, politie, locatiemanager, beveiliging en toezichthouders. Ook zal er een avondklok van 22.00 u worden ingesteld in de TGO.

8. Vierentwintig weken maximale termijn: 1 april tot 1 oktober 2025

Het is voor de communicatie belangrijk om nu direct duidelijk te zijn over het al dan niet open houden van de mogelijkheid om de termijn te verlengen. De gemeenten Waalre en Geldrop-Mierlo hebben ervoor gekozen om de termijn van de TGO te begrenzen op 12 weken maar met het oog op kostenreductie en vanuit menselijk perspectief kiest Nederweert ervoor om de groep vluchtelingen voor een periode van 26 weken te huisvesten. Met het oog op het mogelijke sentiment in de samenleving is besloten om de termijn echt te begrenzen op 26 weken en daarmee de mogelijkheid tot verlenging uit te sluiten. Bovendien is de verwachting dat de TGO na 26 weken in een andere gemeente wordt voortgezet. Ook geeft de periode van 26 weken andere gemeenten de gelegenheid de aanvullende TGO (dus na deze 26 weken) te organiseren.

9. Dit besluit staat niet open voor bezwaar en beroep.

Tegen dit besluit staan geen rechtsmiddelen open. Wanneer er sprake is van een spoedeisend belang, kan om een voorlopige voorziening worden gevraagd bij de rechtbank.

Uitvoering

Er is direct een projectteam aan de slag gegaan om op de verschillende facetten de benodigde stappen te zetten. Het omgevingsmanagement wordt ingeregeld, de afspraken met het COA worden voorbereid, de contractering van de externe partij is opgepakt, er wordt gekeken wat er qua randzaken moet worden geregeld, diverse formaliteiten worden geregeld (denk aan een melding brandveilig gebruik en grondzaken), etc. Naast het op zeer korte termijn informeren van de omgeving, wordt ook de verdere communicatie uitgewerkt in een intern communicatieplan.

Communicatie

Voorzien is in heldere communicatie richting inwoners in de omgeving, de gemeenteraadsleden en de pers. Tegelijkertijd monitoren we het maatschappelijke sentiment op social media. Wanneer nodig, stellen we onze communicatie acties bij. Met onderstaande samengevat de inzet:

- Bewonersbrieven (11 maart 2025)
- Raadsinformatiebrief (11 maart 2025)
- Veel gestelde vragen op de website (11 maart 2025)
- Persbericht en persgesprek (11 maart 2025)
- Informatieavond (13 maart 2025)
- Open dag (nog nader te bepalen)

In de bijlage van de RIB ontvangt u bewonersbrief, het persbericht en het gedoogbesluit. U ontvangt nog een uitnodiging voor de bewonersavond en de opendag.

Financiële gevolgen

De kosten die we maken in het kader van deze crisishulpopvang worden 100% vergoed door het COA op basis van de geldende declaratieregeling. Daarnaast zullen we ook gebruik maken van de regelingen om de interne bestede uren vergoed te krijgen. De bijdrage wordt in "voorziening opvang vluchtelingen 2025" gedaan en uitgaven worden hieruit bekostigd.

Bijlage(n)

- Brief aan bewoners omgeving
- Verspreidingsgebied brief
- Persbericht
- Gedoogbesluit